

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVO MESTO

tel: 0038673730570, fax: 0038673730590

splet: www.kmetijskizavod-nm.si

Datum: 29. 07. 2024

Zadeva: Obvestilo o opravljanju preventivnih pregledov in odvzemov vzorca gostiteljske rastline karantenske bakterije *Xylella fastidiosa*

V tem času opravljamo fitosanitarne preglede na možnost okužbe gostiteljskih rastlin s karantensko bakterijo *Xylella fastidiosa*, ki povzroča bolezen bakterijski ožig oljk.

Bolezen, na katero opravljamo preglede, v Sloveniji še ni prisotna. Namen preventivnih pregledov je pravočasno zaznavanje in ukrepanje v primeru njenega pojava.

Če je potrebno ob pregledu zaradi suma na okužbo odvzeti vzorec iz večje rastlinske vrste, označimo drevo/trto z lepilnim trakom in uradno nalepko UVHVVR. V primeru odvzetega vzorca iz manjših grmičastih rastlin (npr. rožmarin, sivka,...), pa označevanja iz praktičnih razlogov ne opravimo. Ob opravljenem fitosanitarnem pregledu prisotnemu lastniku gostiteljskih rastlin obrazložimo značilnosti bolezni ustno. V primeru, da je lastnik zdoma, mu pustimo obvestilo.

Splošne značilnosti in gostiteljske rastline: Bakterija *Xylella fastidiosa* okužuje veliko število gostiteljskih rastlin, mnoge med njimi so drevesa, grmovnice in druge večletne rastline, okuži pa lahko tudi enoletne rastline. Okužba je bila v svetu doslej ugotovljena na več kot 590 različnih rastlinskih vrstah iz različnih rodov (celoten seznam gostiteljskih rastlin [EFSA; 2019]: <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.2903/j.efsa.2020.6114>).

Poleg oljke (*Olea europaea*), so bile v EU med drugimi pogosto okužene naslednje rastline: rožmarin (*Rosmarinus officinalis*), oleander (*Nerium oleander*), mirta (*Myrtus communis*), navadna žuka (*Spartium junceum*), nekatere vrste sivke (*Lavandula*), mirtolistna grebenuša (*Polygala myrtifolia*), ostrolistni beluš (*Asparagus officinalis*), mandljevce (*Prunus dulcis*),... lahko pa okuži tudi vinsko trto (*Vitis vinifera*), in nekatere sadne drevesne vrste...

Bolezenska znamenja se pri različnih rastlinskih vrstah lahko nekoliko razlikujejo. Na splošno pa zaznavamo: venenje, ožige in nato sušenje listov ter napredujoče odmiranje posameznih delov krošnje. To se pozneje lahko razširi na celo drevo, ki zaradi tega odmre. Bakterije, ki živijo in se razmnožujejo v vodovodnih prevodnih tkivih (ksilemu), preprečujejo pretok vode in hranilnih snovi ter povzročajo odmiranje prevodnega tkiva.

Širjenje bolezni: Na večje razdalje se bolezen prenaša z okuženim sadilnim in razmnoževalnim materialom, zlasti sadikami in cepiči. Bakterijo z okuženih na zdrava drevesa prenaša navadna slinarica (*Philaenus spumarius*), ki je splošno razširjena in zelo pogosta tudi pri nas. Potencialni prenašalci so tudi druge žuželke, ki srkajo iz ksilema.

Več informacij je dostopnih na spletni strani Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin:

<https://www.gov.si/podrocja/kmetijstvo-gozdarstvo-in-prehrana/varstvo-rastlin/zdravje-rastlin/bolezni-in-skodljivi-rastlin/bakterijski-ozig-oljk/>.

Lepo vas pozdravljam,

mag. Bajec Domen, Vodja službe

Služba za varstvo rastlin na KGZS – Zavod Novo mesto

Šmihelska cesta 14, 8000 Novo mesto

T: 051 343 120 E: domen.bajec@kgzs-zavodnm.si

W: <http://www.kmetijskizavod-nm.si/>